

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnikstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, že se tatisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naši mladini za pisanko.

Konec je zime. Vsa narava probuja se v novo življenje in brzonoga spomlad se podaja križem sveta, da mu ogrne zeleni plašč ter ga obsiplje z dišečim cvetjem. Spremljevalke so so ji vesele tičice, in koder gre, sladé ji one, vsaka po svoje žvrgoleč, trudapolno potovanje.

Ne zastonj. Koder pride ljuba spomlad, povsodi se, kakor da že le čaka na njen klic, začne za njo novo gibanje, cvetka in drevesce, mravljica in bučelica — vsaka božja stvarica vzbudi se iz spanja, v katero jo je bila trda zima zavila in se napravlja na svoje delo, bodi že to težje ali lažje, vsaka se ga loti pridno in z novo močjo.

Človek, slov. kmet v tem ni zadnji. Tudi on je vesel brhke spomladi in rad diha nje čvrsti zrak va-se. Dela ga čaka veliko, a ne boji se ga; kakor da ne čuti truda, prejde od dela na delo, z vrta na travnik, s travnika na njivo, z njive v gorico. Delo podaja delu rokó in bilo bi treba kmetu več sto rok, da vse opravi, toda ker ima le dve, suče za to njihi tem bolje in opravi še s koncem tudi takó svoje delo.

In to je potlej veselje, kedar vidi človek, da je v tem tudi naše mlado ljudstvo pridno in da ga ne užuga nobeno delo. Roke naših mladenčev in deklet so sedaj kakor iz železa; nobeno delo jih ne potere in noben trud jim ne prežene veselja iz njih mladih src. Pozna se to iz njih veselih, šaljivih pogovorov in še bolj iz njih veselega petja, s katerim si sladé svoje težko delo.

V resnici, pri tacih delalcih, se tali še staršim ljudem srce in vliwa se jim nova moč v trde ude, zdi se jim, da so se poleg mladih ljudi še sami pomladili. To je v resnici prav lepo, a žal, da izgubiva sedaj naše mlado ljudstvo že čedalje bolj pravi tir v svojem veselju. Naših mladih ljudi govorjenje ni nič več šaljivo, marveč postane rado pohujšljivo, njih petje ni več nedolžno, marveč je rado nebrzdano in njih

obnašanje je večkratí že bolj razbojniško, kakor pa mladeniško.

To je velika škoda; škoda je za mlade ljudi same, kajti se v tem le delajo vesele ali veseli, tako v resnici veseli niso. Škoda je za vso sosesko, kajti Bog ne more tam, kjer se žali, deliti blagoslova in naše delo je, če gre za pravo, samo pogoj, da more vzrasti vsled njega to, kar želimo, od zgoraj od Boga pa pride, da v resnici izraste. Škoda je nazadnje pa še za vse slov. ljudstvo, kajti naše razmere so sedaj po vsem take, da najmanjše reč, ki ni prava, razobesijo naši sovražniki na veliki zvon. Kolikor so v stanu, povečajo še tisto in raznesó nas po takem za najgrozoviteše razbojníke.

Radi, to nam vsakdo lahko veruje, ne bremo listov, ki služijo našim nasprotnikom, naj so že ti v Celju, Mariboru ali Gradcu, toda semtertje moramo vendar le pogledati va-nje in tu nas obhaja groza, kaj da ti listi prinašajo vse o naših mladih ljudéh. Kdor bi ne poznal naših razmer pa bi tudi ne vedel, komu da so ti listi v službi, lahko bi se zgrozil nad tacim ljudstvom, ki doprinaša take, v časih v resnici grozovite reči.

Hudobije, ne, te ne izgovarjamo, kamo li da bi jo zagovarjali in za to nas boli pa vsako tako dejanje tem bolj, čem več želimo, da bi se ne zgodilo. Ako se je pa vse eno zgodilo med Slovenci, od strani naše mladine, oh, to nas boli v dno srca in skoraj bi želeli, da bi tak, nam nasprotni list prišel unim nesrečnem v roke, ki so kaj takega storili. Kakor nas, gotovo bi se tudi njih lotila, ne vemo že, ali bolj žalost ali jeza, da se je kaj tega zgodilo.

Da vržemo na koga kamen, ne, tega mi ne storimo, še celo takrat ne, če si ga zasluži v resnici. Mi torej tudi ne zavračamo naših nasprotnikov, češ, da bi naj prej pred svojim pragom pomeli, predno so se skolehali pred naš prag. Ali prav zato bi prosili naše mlade ljudi in sploh vse, ki imajo kaj moči do njih, naj

skrbé za to, da se povrne med nje stari in pošténí duh veselja, odpravi pa se izmed njih grdi in surovi duh razposajenosti. Mati mu je iz večine pijanost, a hči sramóta, če še ni — ječa.

Bog zna, da privoščimo našim mladim ljudem veselje, obilo veselja ali to se ne kaže v divjem razsajanju ali umazanem popevanju. Pridne roke pa pošteno srce podaja se lepo dekletu ali tudi mladenču ni na škodo.

Govor g. Bož. Raiča v državnem zboru

dne 19. marca t. l.

(Dalje.)

Slovenski poslanec vitez dr. Tonkli je vprašal letos v seji budgetnega odseka naučnega ministra, kaj da misli storiti zastran teh dveh resolucij. Odgovor vrhovne učilniške oblasti me je zelo potlačil. Usojam si tukaj še enkrat v polnem številu slavnega državnega sveta vprašati c. kr. naučno ministerstvo, ali misli slavno ministerstvo isto vpeljati na srednjih šolah in učiteljskih v deželah, kjer Slovenci stanujejo, za učence slovenskega maternega jezika, ta jezik za učni jezik v smislu poprej navedenih državnih sklepov in XIX. člana državne postave? Določen odgovor, ki ne bode nakiten s splošnjimi izrazi: „ako se bode dalo“, „ako bode mogoče“, bode me vodil pri svojem daljšem postopanju v tem slavnem zboru.

Naše ljudske šole so na nenaravnem in nepostavnem stališču, to so naredili naši narodni nasprotniki v soglasju s slavno vlado.

Po § 1. državne postave leta 1869 je ljudski šoli namen tako-le izražen: Ljudska šola ima nalog, otroke npravno-versko vzgojevati, razvijati njih dušne zmožnosti, podati jim vednosti in ročnost potrebnih za nadaljevalno vzobražbo v življenji in staviti podlago, da se vzobražé vrli ljudje in članovi občinstva.

Naši južni bratje Hrvatje imajo zgoli hrvaške šole, Nemci zgoli nemške, to pa brez družega deželnega jezika in tesno pri naši meji; na laških Tiroljih imajo zgoli laške šole brez postranske priklade. Ko bi se ravnali po postavi, poslušali pedagogiko in jasno pamet, morali bi to dobroto privoščiti tudi Slovincem.

Koliko pa moči natezujejo, da bi razširili po mogočnosti nemški poduk po naših ljudskih šolah, da na kvar maternemu jeziku vpeljujejo nemški jezik v ljudsko šolo, kar se je, žalibog, zgodilo na mnogih ljudskih šolah!

Kdo pa so tisti, ki zahtevajo in črnijo to pogubljivo šušmarjenje ter je pospešujejo? Največ vladni organi, kakor na Štajerskem deželni šolski svet, deželna šolska nadzornika, okrajni šolski nadzorniki, okrajni glavarji kot predsedniki okrajnih šolskih svetov. Tem se pridruži na Štajerskem še nemški deželni odbor.

Slovencev je na Štajerskem 467.000 duš

in nimajo zastopnika v deželnem odboru, po številu prebivalcev bi morali imeti dva.

Tudi profesorji in posamezni vrinjenci, ki so se na Štajersko naselili in tu vdomačili, so tisti, ki ne poznajo ne slovenskega ljudstva, ne njegovega jezika.

Vsi ti ravno navedeni in še drugi nasprotniki, izvzemši rečene, bi ne mogli odgovora dati o slovenskem glagolu in taki ljudje hočejo soditi o našem jeziku! Nevednost o tem jih slepi, od todi sovraštvo in strastno zaničevanje vsega tega, kar jim ne gre v koš. Naši nasprotniki delajo na to, pripraviti sebi in naslednikom slovenska tla in iztrebiti slovenstvo na Koroškem, sedaj poglavitno na Štajerskem in v Primorju. Zato odrivajo slovenske profesorje na Štajerskem, slovenske učne moči in uradnike potiskajo na Kranjsko, na slovenskem Štajerskem pa jih nadomesté s tujei in inozemskimi „lačenbergerji“.

Vlada, v najtesnejši zvezi z mogočnim in zelo razširjenim birokratizmom, dela na to na vse kriplje. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako mogoče slabo rastene rogove gove-dom pravilno vzravhati.

Vzame se ostrá steklovina od ubite steklene mlečne skledice in s to stekleno šibro se strže rog v tisto stran, v katero bi imel rasti tako globoko da postane rog na tem mestu celo mehek pa nikakor ne krvav. S tem je zdaj doseženo, da druga rogova stran, ki se je na nasprotni strani pustila, ostrgano stran v rasti preobladuje in rog začne na tisto stran se v rasti nagibati, na kateri se je s steklovino rog ostrgal. To se more večkrat ponoviti. Pravi se, da je tako ravnanje že večkrat najlepši uspeh imelo. Skušnja ne bode škodovala.

Kako pokončamo predenico po deteljiščih.

Predenica ima veliko strojne kisline v sebi. Ako se z raztoplino iz železnega vitriola polije, potem nastane strojno-kislo železo in predenica vsa očrni, njeno lakno se raztrga in predenica pogine. Zato pa zadostuje, ako se 10 delov železnega vitriola v 100 delih vode raztopi. S škropilnico ali pa ročno ali povrtno brizgalnico se ta raztoplina prav lahko in tanko pa po deteljišču razlije. Pravi se, da detelji ta tekočina čisto nič ne dela škode, marveč jo še pognoji in k uspešnejši rasti spodbuja. Pravijo, da se mora človek res čuditi, kake uspehe da ima ta priprosti pomoček. Zraven vsega drugega je še tudi lahko ga na vsak kraj spraviti, razdrobiti ga na več kosov, in se napravi brez velikih sitnob in tudi ne predrago. Uspeh njegov pa je skoz in skoz izvrsten.